

Sisäministeriö

MMM:N LAUSUNTO PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA**1. Yleistä**

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta on maa- ja metsätalousministeriön mielestä tarpeellinen ja kannatettava. On tärkeää, että pelastustoimen tehtävät hoidetaan häiriötömästi maakuntauudistuksen tullessa voimaan. Esitykseen sisältyy myös eräitä maakuntauudistuksesta riippumattomia muutoksia.

Maa- ja metsätalousministeriö viimeistelee paikkatietopoliittista selontekoa. Selonteon yhtenä toimenpiteenä on osoitetietojärjestelmän kuntoon saaminen, jonka yhtenä perusteena on pelastustoimen tarpeet. Osoitteiden muodostaminen ja ylläpito kunnissa tulee tapahtua yhtenäisesti, että lopputuloksena on valtakunnallisesti eheä ja yhteentoimiva osoitetietojärjestelmä. Tarkoituksena on kehittää lainsäädäntöä siten, että kaikki julkishallinnon toimijat velvoitetaan huolehtimaan siitä, että niiden tuottamat paikkatiedot ovat yhteiskäyttöisesti saatavilla.

Häiriötilanteisiin varautumiseen liittyvät tehtävät ovat osoittautuneet haasteelliseksi kokonaisuudeksi aluehallintouudistuksessa. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan strategisesta tehtävästä vastaava viranomainen pystyy seuraamaan ja ohjaamaan oman vastualueensa häiriötilanteen hoitamista sisäministeriön yleisen ohjauksen ohella. Tarvitaan uudenlaista yhteistoimintaa viranomaisten ja hallinnonalojen välillä.

2. Yksityiskohtaiset kommentit

Pelastuslain 6 §:ään esitetään lisättäväksi nimenomainen kieltä avotulen tekemiselle Ilmatieteen laitoksen antaman metsä- tai ruohikkopalvaroituksen aikana. Maa- ja metsätalousministeriö pitää lisäystä tarpeellisena. Ilmastomuutoksen myötä äärevien sääolojen ennustetaan yleistyvän, mikä lisää metsäpalariskiä. Metsien puuvarasto on viime vuosikymmenien aikana kasvanut, joten metsissä on enemmän palavaa materiaalia. Myrskytuhojen yleistymisen myötä myös helposti syttyvän, kuivan puun määrä kasvaa.

Pelastuslain 31 §:n yksityiskohtaiset perustelut ovat luonnoksen mukaan seuraavat:

31 §. Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsäpalvaroituksen antamisesta. Voimassa oleva pelastuslain 31 §:n mukaan aluehallintoviraston on järjestettävä harvaan asutulla seudulla tehokas metsäpalojen tähytys, jos metsäpalo on vaara on ilmeinen. Ilmatieteen laitoksen tulee antaa metsäpalvaroitusta alueelle, jossa metsäpalo on vaara arvioitavana maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Aluehallintovirastojen tehtävät esitetään siirrettäväksi vuoden 2020 alussa perustettavalle valtion lupa- ja valvontavirastolle kuitenkin niin,

että aluehallintovirastojen pelastustoimeen ja varautumiseen kuuluvat tehtävät siirrettäisiin sisäministeriölle. Aluehallintovirastolle kuuluisi vuoden 2020 alusta lukien vain pelastustoimen järjestämisen ja tuottamisen sekä maakuntien varautumisen lainmukaisuuden valvonta.

Koska aluehallintovirastojen pelastustoimeen kuuluvat tehtävät siirtyisivät sisäministeriölle, esitetään myös metsäpalojen tähyystykseen kuuluvat tehtävät siirrettäväksi aluehallintovirastoilta sisäministeriölle.

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustietojärjestelmästä saatujen tietojen mukaan ruohikkopalot ovat keväisin merkittävä maastopalotyypä. Maastopalojen tehokkaammaksi ehkäisemiseksi olisi perusteltua säätää metsäpalovaroitusta vastaavalla tavalla myös ruohikkopalovaroituksesta.

Alleviivatun sanan (Aluehallintovirastolle) tilalla pitäisi ilmeisesti olla sanat 'Valtion lupa- ja valvontavirastolle', koska aluehallintovirastot on lakkautettu vuoden 2019 lopussa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tarpeellisena säilyttää väestönsuojien rakentamisvelvoite pääpiirteissään ennallaan. On perusteltua pyrkiä hillitsemään rakennuskustannusten nousua sallimalla rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojan rakentamiseen tarvittavan pinta-alan osalta käsillä olevaan esitykseen liittyvällä maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella. Samalla ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että suurella osalla maaseudulla asuvasta väestöstä ei ole kohtuuetäisyydellä sijaitsevaa väestönsuojaa.

Ministeriö toteaa, että pelastuslakiehdotuksen 46 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen ympäristöviranomaisten ja maa- ja metsätalousviranomaisten tehtäväaloista maakunnalle kuuluisi ainoastaan maatalous, kun taas kohdassa mainitut tehtävät tulvasuojelu, tulvantorjunta ja patoturvallisuus kuuluvat maakuntien vesitalouden tehtävälleen. Ministeriö esittää tämän vuoksi, että lakiehdotuksen 46 §:n 2 momentin 7 kohtaan lisättäisiin vesitalousviranomaiset. Lisäksi vanhentuneet termit tulvasuojelu ja tulvantorjunta tulisi tässä yhteydessä korvata termillä tulvariskien hallinta. Ehdotettu 7 kohta kuuluisi siten:

(7) ympäristöviranomaiset ja maa- ja metsätalousviranomaiset ja vesitalousviranomaiset sekä hallinnonalojen laitokset huolehtivat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ympäristönsuojelusta, tulvasuojelusta, tulvantorjunnasta tulvariskien hallinnasta ja patoturvallisuudesta;

Pelastuslain 49 § 1 momentissa säädettäisiin muun muassa Suomen metsäkeskuksen velvollisuudesta antaa pyynnöstä pelastusviranomaisille ja rajavartiolaitokselle virka-apua. Momentin viimeisen virkkeen mukaan sama velvollisuus olisi valtion liikelaitoksilla, kuten Metsähallituksella. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin Metsähallituksen velvollisuudesta antaa pelastusviranomaisille asiantuntija-apua metsäpalojen torjunnassa ja varautumaan omatoimisesti metsäpalojen torjuntaan valtion maalla. Säännökset vastaavat pääpiirteissään voimassa olevaa lainsäädäntöä. Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 6 § 4 momentin mukaan Metsähallitus on velvollinen antamaan pelastusviranomaisille asiantuntija-apua metsäpalojen torjunnassa ja varautumaan omatoimisesti metsäpalojen ehkäisyyn ja torjuntaan hallinnassaan olevilla valtion mailla yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa. Erityisesti Pohjois-Suomessa Metsähallituksella on tärkeä rooli metsäpalojen torjunnassa.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Valmiuspäällikkö

Pentti Lähteenoja

